

POSTANOWIENIE

Dnia 17 kwietnia 2018 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Bohdan Bieniek

w sprawie z wniosku P. B.
przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych III Oddział w W.
o wysokość emerytury wraz z odsetkami,
po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy, Ubezpieczeń
Społecznych i Spraw Publicznych w dniu 17 kwietnia 2018 r.,
skargi kasacyjnej wnioskodawcy od wyroku Sądu Apelacyjnego w (...)
z dnia 20 października 2016 r., sygn. akt III AUa (...),

odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania.

UZASADNIENIE

Wyrokiem Sądu Apelacyjnego w (...) z dnia 20 października 2016 r. oddalono apelację P. B. od wyroku Sądu Okręgowego w W. z dnia 16 lutego 2015 r., mocą którego oddalono jego odwołanie od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych z dnia 13 listopada 2013 r., odmawiającej prawa do wypłaty emerytury od dnia 18 maja 2013 r.

W sprawie ustalono, że P. B., urodzony w dniu 18 maja 1953 r., w dniu 29 kwietnia 2013 r. złożył w organie rentowym wniosek o przyznanie prawa do wcześniejszej emerytury. W dacie złożenia wniosku był zatrudniony w M. Sp. z o.o. w W., w której pracował od dnia 15 listopada 2010 r. do dnia 31 stycznia 2011 r., następnie od dnia 1 lutego 2011 r. do dnia 31 grudnia 2011 r., od dnia 1 stycznia 2012 r. do dnia 31 października 2012 r., od dnia 1 listopada 2012 r. do dnia 31 października 2013 r. i od dnia 1 listopada 2013 r. do dnia 31 sierpnia 2014 r.

Sąd Okręgowy w W. wyrokiem z dnia 30 maja 2014 r. przyznał P. B. prawo do emerytury od dnia 18 maja 2013 r. Decyzją z dnia 23 lipca 2014 r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych III Oddział w W. przyznał odwołującemu się prawo do emerytury od dnia 18 maja 2013 r. Wypłata świadczenia podlegała zawieszeniu z uwagi na kontynuowanie przez P. B. zatrudnienia. W dniu 2 września 2014 r. odwołujący się złożył wniosek o doliczenie okresów składkowych i nieskładkowych, składek zaewidencjonowanych na koncie ubezpieczonego oraz podjęcie wypłaty świadczenia emerytalnego, do którego załączył świadectwa pracy z dnia 31 października 2013 r. i 1 września 2014 r., potwierdzające, że w okresie od dnia 1 listopada 2012 r. do dnia 31 października 2013 r., oraz od dnia 1 listopada 2013 r. do dnia 31 sierpnia 2014 r. pozostawał zatrudniony w M. Sp. z o.o. w W. Decyzją z dnia 24 września 2014 r. organ rentowy ustalił wysokość emerytury i podjął jej wypłatę od dnia 1 września 2014 r. W dniu 17 października 2014 r. P. B. złożył w organie rentowym wniosek o wypłatę świadczenia emerytalnego od dnia 18 maja 2013 r., a decyzją z dnia 13 listopada 2013 r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych III Oddział w W. odmówił mu prawa do wypłaty emerytury od dnia 18 maja 2013 r.

Sąd Apelacyjny podzielił ustalenia Sądu pierwszej instancji i wyprowadzone na ich podstawie wnioski oraz ocenę prawną. Spór w sprawie dotyczył prawa ubezpieczonego do wypłaty emerytury od dnia 18 maja 2013 r. do dnia 1 września 2014 r. Kontrolą sądową został objęty okres od daty nabycia przez ubezpieczonego prawa do świadczenia do dnia ustania stosunku pracy. W ocenie Sądu Apelacyjnego, sytuację prawną wnioskodawcy reguluje art. 103a ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z FUS, który wszedł w życie z dniem 1 stycznia 2011 r., zgodnie z którym osoba nabywająca prawo do emerytury w trakcie trwania zatrudnienia, w celu podjęcia jej wypłaty, jest zobowiązana do rozwiązania stosunku pracy niezależnie od wysokości uzyskiwanego przychodu. Realizacja ustalonego prawa nie może nastąpić wcześniej niż od dnia rozwiązania kontynuowanego stosunku pracy.

Skargę kasacyjną od wyroku Sądu Apelacyjnego wywiódł P. B., zaskarżając go w całości i zarzucając naruszenie przepisów postępowania, to jest art. 233 § 1 k.p.c. oraz prawa materialnego, to jest art. 103a ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych.

Wniosek o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania został uzasadniony występującym w sprawie istotnym zagadnieniem prawnym:

- czy organ rentowy postąpił prawidłowo odmawiając wnioskodawcy prawa do wypłaty zawieszanej emerytury za wskazany okres i czy organ rentowy nie powinien po spełnieniu warunku i na podstawie już złożonego wniosku przez odwołującego, przyznać emerytury z dniem 1 listopada 2013 r., tj. po rozwiązaniu umowy o pracę, które nastąpiło z upływem czasu, na który umowa została zawarta?

We wniosku wskazano również na rozbieżności w orzecznictwie, wiążące się z potrzebą wykładni art. 103a ustawy emerytalnej. Nadto skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona.

Mając powyższe na uwadze, skarżący domagał się uchylenia zaskarżonego wyroku w całości i rozstrzygnięcia co do istoty sprawy, ewentualnie uchylenia zaskarżonego wyroku i przekazania sprawy do ponownego rozpoznania oraz zasądzenia kosztów postępowania według norm przepisanych.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Skarga kasacyjna nie zawiera komponentów uzasadniających merytoryczne jej rozpoznanie. Zgodnie z art. 398³ § 1 k.p.c. warunek przyjęcia skargi do rozpoznania jest spełniony, jeżeli skarżący wykaże, że w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, zachodzi nieważność postępowania lub skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona. Cel wymagania przewidzianego w art. 398⁴ § 2 k.p.c. może być zatem osiągnięty jedynie przez powołanie i uzasadnienie istnienia przesłanek o charakterze publicznoprawnym, które - zgodnie z art. 398⁹ § 1 k.p.c. - będą mogły stanowić podstawę oceny skargi kasacyjnej pod kątem przyjęcia jej do rozpoznania. Na tych jedynie przesłankach Sąd Najwyższy może oprzeć rozstrzygnięcie w kwestii przyjęcia bądź odmowy przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania.

Skarżący w sprawie wskazał na trzy z nich, tj. w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów (art. 398⁹ § 1 pkt 2 k.p.c.) oraz skarga jest

oczywiście uzasadniona (art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c.). Zestawienie tego rodzaju podstaw i ulokowanie ich w treści art. 103a ustawy emerytalnej zawiera błąd logiczny. Jeśli dana kwestia wywołuje rozbieżności w orzecznictwie sądów, to nie może być jednocześnie oczywiście zasadna w kontekście przesłanki z art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c. Z tych względów, co najmniej jedna z podstaw jest z założenia chybiona.

Oceniając siłę argumentacji uzasadnienia wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania w pierwszej kolejności, jawi się obowiązek oceny, czy w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne. Istotne zagadnienie prawne wymaga od skarżącego wskazania za pomocą wywodu prawnego, na podstawie jakich norm (przepisów) zagadnienie powstało, jakie są możliwe interpretacje problemu i jakie jego rozstrzygnięcie proponuje skarżący (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 19 maja 2009 r., II PK 66/09, LEX nr 553691). Zagadnienie prawne to problem, który wiąże się z określonym przepisem prawa materialnego lub procesowego, którego wyjaśnienie ma znaczenie nie tylko dla rozstrzygnięcia innych podobnych spraw, ale także dla rozstrzygnięcia konkretnej, jednostkowej sprawy (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 2 marca 2012 r., I PK 158/11, LEX nr 1215116). Wskazanie zagadnienia prawnego uzasadniającego wniosek o rozpoznanie skargi kasacyjnej powinno nastąpić przez określenie przepisów prawa, w związku z którymi zostało sformułowane i wskazanie argumentów, które prowadzą do rozbieżnych ocen. Dopiero wówczas Sąd Najwyższy ma podstawę do oceny, czy przedstawione zagadnienie jest rzeczywiście zagadnieniem „prawnym” oraz czy jest to zagadnienie „istotne” (por. postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 23 marca 2012 r., II PK 284/11, LEX nr 1214575; z dnia 13 sierpnia 2002 r., I PKN 649/01, OSNP 2004 nr 9, poz. 158). Zakreślone ramy tej podstawy przedsądu korelują w naturalny sposób z funkcją skargi kasacyjnej. Jak powszechnie wiadomo, sąd kasacyjny nie jest sądem trzeciej instancji, a skarga kasacyjna nie jest środkiem zaskarżenia przysługującym od każdego rozstrzygnięcia sądu drugiej instancji kończącego postępowanie w sprawie z uwagi na przeważający w charakterze skargi kasacyjnej element interesu publicznego. Służy ona kontroli prawidłowości stosowania prawa, nie będąc instrumentem weryfikacji trafności ustaleń faktycznych stanowiących podstawę

zaskarżonego orzeczenia.

Skarżący nie zdołał przekonać, że w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne. Argumentacja skargi opiera się na założeniu, które nie wynika z ustalonych w sprawie okoliczności faktycznych. Sądy *a meriti* ustaliły, że w dniu 18 maja 2013 r. (dzień nabycia prawa do emerytury) ubezpieczony pozostawał w zatrudnieniu, co powodowało konieczność zawieszenia wypłaty świadczenia do czasu rozwiązania stosunku pracy.

W judykaturze przyjęto zgodnie, że prawo do świadczenia (*in abstracto*) powstaje z dniem spełnienia wszystkich warunków wymaganych do jego nabycia. Zatem powstaje i istnieje niezależnie od decyzji organu rentowego, a tylko jego realizacja w postaci wypłaty świadczenia wymaga potwierdzenia decyzją. Tym samym zadaniem organu rentowego, na etapie nabycia *in concreto* prawa, jest jedynie ustalenie, że zostały spełnione warunki uzyskania uprawnienia emerytalnego oraz jego konkretyzacja w drodze decyzji. Skoro decyzja organu rentowego ma charakter deklaratoryjny, a nie konstytutywny, to nie wywołuje ona żadnych skutków w sferze prawa *in abstracto* (por. wyroki Sądu Najwyższego: z dnia 6 sierpnia 2014 r., II UK 528/13, LEX nr 1514770; z dnia 16 grudnia 2016 r., II UK 515/15, LEX nr 2198203). Jednak istnienia prawa do świadczeń, związanego ze spełnieniem ustawowych warunków nabycia tego prawa nie można utożsamiać z przyznaniem (i wypłatą) świadczenia wypłaty (por. uchwałę składu siedmiu sędziów Sądu Najwyższego z dnia 27 listopada 1989 r., III UZP 11/89, OSNCP 1990 nr 6, poz. 72 i uchwałę z dnia 10 sierpnia 1988 r., III UZP 22/88, OSNCP 1989 nr 12, poz. 194 oraz wyrok Sądu Najwyższego z dnia 13 stycznia 2015 r., I UK 174/14, LEX nr 1650278). Sąd Najwyższy stwierdził, że przyznaniem świadczenia jest ustalenie prawa do jego pobierania. Potwierdza to zresztą praktyka, gdyż prawo do świadczenia rzadko pokrywa się z jego wypłatą. Spełnienie warunków do świadczenia nie może nastąpić, jeśli nie zostanie złożony przez osobę zainteresowaną stosowny wniosek.

Zgodnie z treścią art. 103a ustawy systemowej prawo do emerytury ulega zawieszeniu bez względu na wysokość przychodu uzyskiwanego przez emeryta z tytułu zatrudnienia kontynuowanego bez uprzedniego rozwiązania stosunku pracy z pracodawcą, na rzecz którego wykonywał je bezpośrednio przed dniem nabycia

prawa do emerytury, ustalonym w decyzji organu rentowego. Warunkiem koniecznym realizacji przedmiotowego świadczenia jest rozwiązanie stosunku pracy z pracodawcą, na rzecz którego była wykonywana praca przed nabyciem prawa do emerytury. Skutek ten może być osiągnięty w każdy dozwolony sposób wynikający z art. 30 k.p., regulujący rozwiązywanie stosunku pracy. Natomiast przepis art. 103a ustawy emerytalnej, znoszący możliwość pobierania emerytury bez uprzedniego rozwiązania stosunku pracy, obejmuje wszystkich emerytów, a więc zarówno tych, którzy prawo do emerytury uzyskali od dnia jego wejścia w życie, jak również tych, którzy przeszli na emeryturę wcześniej. Obowiązek rozwiązania stosunku pracy z dotychczasowym pracodawcą - jako warunek realizacji nabytego prawa do emerytury - nie znajduje zastosowania jedynie do osób, które nabyły to prawo w okresie od dnia 8 stycznia 2009 r. do dnia 31 grudnia 2010 r. (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 14 kwietnia 2014 r., II UK 439/13, LEX nr 1458716).

W przedmiotowej sprawie wypłata świadczenia została zawieszona z uwagi na kontynuowanie zatrudnienia bez uprzedniego rozwiązania stosunku pracy z pracodawcą, na rzecz którego, ubezpieczony wykonywał pracę przed dniem nabycia prawa do emerytury. W decyzji organ rentowy zawarł pouczenie, że w celu podjęcia wypłaty świadczenia należy przedłożyć informację o rozwiązaniu stosunku pracy. W dniu 2 września 2014 r. odwołujący się złożył wniosek o doliczenie okresów składkowych i nieskładkowych, składek zaewidencjonowanych na koncie ubezpieczonego oraz podjęcie wypłaty świadczenia emerytalnego, do którego załączył świadectwa pracy z dnia 31 października 2013 r. i z dnia 1 września 2014 r., potwierdzające, że w okresie od dnia 1 listopada 2012 r. do dnia 31 października 2013 r., oraz od dnia 1 listopada 2013 r. do dnia 31 sierpnia 2014 r. pozostawał zatrudniony w M. Sp. z o.o. w W.. Zasadniczo wypłatę wstrzymanych emerytur i rent wznawia się od miesiąca ustania przyczyny powodującej wstrzymanie świadczenia, jednak nie wcześniej niż od miesiąca, w którym zgłoszono wniosek o wznowienie wypłaty (art. 135 ust. 1 ustawy emerytalnej). Fakt ustania przyczyn musi bowiem dojść do wiadomości organu rentowego poprzez zgłoszenie wniosku o wznowienie wypłaty. Ten zaś został zgłoszony w dniu 2 września 2014 r. Nie mogło zatem dojść do wznowienia wypłaty świadczenia od dnia 1 listopada 2013 r.,

ponieważ mimo ustania zatrudnienia w dniu 31 października 2013 r., nie został złożony w tej kwestii stosowny wniosek przez skarżącego wraz z przedstawieniem świadectwa pracy potwierdzającego ten fakt.

Opierając wniosek o przyjęcie skargi do rozpoznania na przyczynie z art. 398⁹ § 1 pkt 2 k.p.c., skarżący powinien wskazać, na czym polegają poważne wątpliwości związane ze stosowaniem tych przepisów wraz z podaniem doktrynalnego lub orzeczniczego źródła tych wątpliwości (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 11 stycznia 2002 r., III CKN 570/01, Biuletyn SN 2002 nr 7, s. 10). Oznacza to, że przepis nie doczekał się jeszcze wykładni, bądź niejednolita jego wykładnia wywołuje rozbieżności w orzecznictwie sądów, które skarżący powinien przytoczyć (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 15 października 2002 r., II CZ 102/02, LEX nr 57231). Skarżącego obciążał obowiązek przedstawienia odrębnej i pogłębionej argumentacji prawnej wskazującej na zaistnienie powołanej okoliczności uzasadniającej przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania, zawierającej szczegółowy opis tego, na czym polegają poważne wątpliwości interpretacyjne (por. postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 8 lipca 2009 r., I CSK 111/09, LEX nr 570112; z dnia 12 grudnia 2008 r., II PK 220/08, LEX nr 523522). W tej kwestii skarga nie realizuje wymienionych wyżej obowiązków, co wyklucza jej nadanie dalszego biegu.

W odniesieniu do art. 103a ustawy emerytalnej nie sposób pominąć uchwały Sądu Najwyższego z dnia 7 maja 2015 r., III UZP 3/15, OSNP 2015 nr 10, poz. 137, czy też wyroku z dnia 12 marca 2014 r., II UK 358/13, LEX nr 144458.

Mając na uwadze powyższe argumenty, nie sposób przyjąć, że skarżący w sposób dostateczny przekonał Sąd Najwyższy o potrzebie przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania z uwagi na suponowane rozbieżności w orzecznictwie Sądu Najwyższego. Jednocześnie dotychczasowe uwagi eliminują możliwość uznania skargi kasacyjnej za oczywiście uzasadnioną, skoro przytoczone judykaty usprawiedliwiają kierunek wykładni prawa materialnego zaprezentowany w zaskarżonym orzeczeniu. Ten fakt zdaje się akceptować skarżący, bowiem w uzasadnieniu wniosku o przyjęcie skargi do rozpoznania nie omawia bliżej przesłanki z art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c., a tym samym nie wnosi do dyskursu jurydycznych kwestii.

Mając powyższe na uwadze orzeczono w myśl art. 398⁹ § 2 k.p.c.